

**Smernica riaditeľa školy
k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov**

v Základnej škole s materskou školou E.A. Cernana vo Vyskej nad Kysucou

V súlade s Metodickým usmernením MŠ č.36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školských zariadeniach, ktoré nadobudlo účinnosť 1.septembra 2018.

vydávam

túto smernicu riaditeľa školy:

**Čl.1
Charakteristika šikanovania**

Na účel tejto smernice sa šikanovaním rozumieme:

- a) akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých úmyslom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie,
- b) úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

**Čl.2
Podstatné znaky šikanovania**

Sú nimi:

- a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

**Čl.3
Prejavy šikanovania**

- a) *v priamej forme*, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešňovaním, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obete, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním,
- b) *v nepriamej forme*, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

**Čl.4
Kyberšikanovanie**

Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Najčastejšie znaky kyberšikanovania sú:

- a) sociálna alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- b) agresor vystupuje často anonymne,
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok, s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- h) útoku môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

Čl. 5

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin:
 - a) ublíženie na zdraví,
 - b) obmedzovanie osobnej slobody,
 - c) lúpeže,
 - d) vydierania,
 - e) hrubého nátlaku,
 - f) nátlaku,
 - g) porušovania domovej slobody,
 - h) sexuálneho násillia,
 - i) sexuálneho zneužívania,
 - j) krádeže,
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci,
 - l) poškodzovania cudzej veci,
 - m) nebezpečného vyhrážania sa,
 - n) nebezpečného prenasledovania,
 - o) výroby detskej pornografie,
 - p) rozširovanie detskej pornografie,
 - q) prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
 - r) ohovárania.

2. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.
3. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
4. Pedagogický zamestnanec alebo odborná zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenia, môže byť stihany najmä za trestný čin:
 - a) neprekazenia trestného činu,
 - b) neoznámenia trestného činu,
 - c) ublíženia na zdraví.

Čl.6

Prevenia šikanovania

1. Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:
 - a) súčasťou výchovno- vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém:
 1. osobný a sociálny rozvoj,
 2. mediálna výchova,
 3. multikultúrna výchova,
 4. ochrana života a zdravia,
 5. výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
 6. výchova k občianstvu,
 7. boj proti extrémizmu,
 8. výchova k manželstvu a rodičovstvu.
 - b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo inými relevantnými subjektmi.
2. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov, alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy, riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto

činnosti. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie.

3. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
4. Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania:
 - a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
 - b) zamestnancov príslušnej školy,
 - c) osoby, ktoré sa starajú o dieťa
 - d) zariadenia, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.
5. Riaditeľ zodpovedá za systemové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä:
 - a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
 - b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
 - c) určuje v školskom poriadku pravidlá:
 1. správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
 2. používania informačno- komunikačných technológií v priestoroch školy.
 - d) Rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy,
 - e) Zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
 - f) Oboznamuje pedagogických a odborných zamestnancov, so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
 - g) Informuje o postupe pri zistení šikanovania najmä:
 1. pedagogických a odborných zamestnancov,
 2. žiakov,
 3. zákonných zástupcov žiaka,
 4. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa
 5. zariadenia, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.
 - h) Zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
 - i) Určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
 - j) Zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
 - k) Spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
 - l) Zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

Čl.7

Metódy riešenia šikanovania

Pre vyšetrenie šikanovania žiakov sa budú na našej škole používať tieto metódy:

- a) *Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje alebo zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania,*
- b) *Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najme:*
 1. *Zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu detí,*
 2. *zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,*
 3. *vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,*
 4. *preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,*
 5. *zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,*
 6. *uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externých expertov,*
 7. *kontaktuje vo vzťahu k obetiam, agresorovi a svedkovi šikanovania:*
 - a) *zákonných zástupcov,*
 - b) *osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,*
 - c) *zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,*
 - d) *zariadenia sociálno- právnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,*
 8. *kontaktuje miestne príslušné centrum,*
 9. *zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,*
 10. *vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,*
 11. *zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,*
 12. *ohlasuje príslušným útvarom policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.*

Čl.8

Opatrenia na riešenie šikanovania

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, sa budú používať tieto opatrenia:

1. *Opatrenia pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe súdu sú najmä:*
 - a) *odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,*
 - b) *zabezpečenia skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,*
 - c) *zaistenie bezpečia obeť,*
 - d) *zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 6 ods.2.*

2. *Opatrenia pre agresorov a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu sú najmä:*

- a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
- b) preloženie agresora do inej triedy, alebo do inej výchovnej skupiny, akj je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,
- c) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods.2 a 3 zákona.

3. *Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.*

Čl. 9

Spolupráca školy s orgánmi v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

1. Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil:
 - a) šikanovania,
 - b) spáchania trestného činu uvedeného v článku 5 ods.1 alebo opakovane páchal pristupky uvedené v čl. 5 ods. 2 v súvislosti so šikanovaním.
2. Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť:
 - a) Podozrenie podľa odseku 1,
 - b) Skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - c) Opatrenia, ktoré prijal podľa článku 7 alebo článku 8.

Čl. 10

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie a výchovný poradca, ďalší pedagogicky zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora,
2. Pedagogický zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
3. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno- výchovného sanatória.
4. O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl.11

Základné preventívne opatrenia Základnej školy s materskou školou E.A.Cernana

1. Základným preventívnym opatrením Základnej školy s materskou školou E. A. Cernana vo Vysokej nad Kysucou je :

„Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách !“

2. Formy správania a konania uvedené v čl. 3 a čl. 5 tejto smernice nie sú v žiadnom prípade **neškodným humorom a zábavou**.
3. Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy je vytvoriť pozitívnu klímu v škole, aby sa predchádzalo týmto prejavom antisociálneho správania žiakov i skupín žiakov.
4. Táto smernica je v súlade s pravidlami správania žiakov vrátane sankcií za ich porušenie zapracovanými v školskom poriadku školy.
5. Výchovný poradca školy ako aj koordinátor prevencie drogových závislostí a iných sociálno- patologických javov zapracujú ustanovenia tejto smernice do svojich plánov práce.
6. S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať do preberajúceho učiva v časti „*triednická hodina*“.
7. S touto smernicou boli oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci.
S príchodom nových zamestnancov sú priebežne oboznamovaní so smernicou aj títo zamestnanci. Oboznámenie, vrátane potvrdenia oboznámenia podpisom zamestnanca zabezpečí zástupca riaditeľa školy.
8. Vedenie školy bude zabezpečovať priebežné vzdelávanie v oblasti šikanovania Najmä triednych učiteľov, koordinátora prevencie a výchovného poradcu.
9. S touto smernicou musia byť zo strany triednych učiteľov oboznámení rodičia, resp. zákonní zástupcovia žiakov na rodičovskom združení podľa prezenčnej listiny v triedach vždy na začiatku školského roka.
10. Táto smernica bude zverejnená na informačnej tabuli školy (**pre žiakov**) a na Informačnej tabuli v zborovni (**pre pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy**), WEB stránke školy a súčasne ju obdržia VP, koordinátor prevencie, TU.
11. Smernica nadobúda účinnosť dňom 01.09.2018 a platí až do odvolania, príp. zmeny príslušnej legislatívy.

Vo Vysokej nad Kysucou, dňa 10.09.2018

Mgr. Alojz Žuffa
riaditeľ školy